

सहकारीको बचत तथा ऋण समुहको निम्ति दिशा निर्देश :

सत्य

सम्मान

एकता

स्थिरता

रुपांतरण(परिवर्तन)

लक्ष्य : स्थानिय समुहको आफ्नो श्वयमं स्रोत साधन वाट बचत गर्न योग्यको बनाउनु जसले :

अ) सदस्यले आफ्नो कार्यपूँजी अथवा आय आर्जन मुलक कृयाकलाप गर्नु पर्छ, कुनै प्रकारको जटिल समस्याको सामना नगरी कन । अथवा,

आ) सदस्यहरूलाई ऋण उपलब्ध गराउनु जसले कुनै आय आर्जनको क्षेत्रमा योजना बद्ध ढङ्गले नया लगानी गर्न, अथवा विभिन्न प्रकारले आय आर्जन बढाउन सकोस ।

स्वरूप(मोडल) : समुह आफैले गरेको बचतद्वारा सदस्यहरूलाई ऋण उपलब्ध गराउन पर्दछ । मात्र विधि विधान निर्माण गर्न सक्छ । समुह विश्वास, प्रोत्साहन र एक अर्कामा जवाफदेहितावाट मात्र निर्माण हुन सक्छ । हरेक समुहको सदस्य एक अर्का प्रति ईमान्दार , पारदर्शिता साथै परिश्रमि र समर्पणता हुनु आवश्यक छ ।

दिशा निर्देश : सदस्यहरू निम्नलिखित निर्देशनहरूवाट समुहको स्थापना गर्नु पर्दछ । यस मा कुनै पनि परिवर्तन अथवा नयाँ कुरा मा थप गर्नु सबै सदस्यहरूको लोकतान्त्रिक अथवा सामुहिक विचार विमर्श हुनुपर्दछ ।

१. समुहमा एक अध्यक्ष,कोषाध्यक्ष,सचिब (पदाधिकारीहरूका) तथा अन्य सदस्यहरू हुनुपर्छ । पदाधिकारीहरूको नियुक्ति छ महिनाको लागि बहुमतको आधारमा हुनुपर्दछ । तर नियुक्ति छ जनाको उपस्थिति मा बहुमतको भोट द्वारा फेरि छ महिनाको लागि नविकरण गर्नु पर्दछ । समुहमा कम्तिमा ७ वा बढि मा ३० जनाको समुह बनाउन सकिन्छ । यदि बढि सदस्यहरूले सहभागिता जनायो भने सहमतिको आधारमा समुहलाई विभाजन गर्न सकिन्छ ।
२. सबै सदस्यहरूको दर्ता रु ५० अथवा समुह द्वारा निर्धारित रकम अनुसार भुक्तानी गर्नु पर्दछ । यो रकम कार्यालयको रजिष्टर खाता अनुकुल अन्य मसलन्दमा खर्च गर्नुपर्दछ । हरेक समुहको आफ्नो सदस्यहरूको लेखा, जरिवाना र हिसाब राख्न सानो पास बुक र रजिष्टर खाता हुनुपर्दछ ।
३. समुहको आफ्नो निर्णय निर्णय अनुसार हप्तामा एक पटक अथवा दुई हप्तामा एक पटक प्रशिक्षण तथा आपसी प्रोत्साहनको लागि भेटघाट गर्नुपर्दछ । सचिबले महत्वपूर्ण नियमहरूको लिखित रुपमा राखिनु पर्दछ ।
४. समुहको हरेक सदस्यको रु ५० को दरले एउटा बचत राशि जम्मा गर्नुपर्दछ । यो रकम समुह द्वारा सल्लाहमा निर्धारित गर्न सकिनेछ । यो रकम समुहको हरेक बैठक मा जम्मा गर्नु पर्ने हुन्छ । जम्मा भएको रकम को लेखा हरेकसदस्यहरूको व्यक्तिगत खाता वा पासबुकमा लेखिनु पर्दछ ।
५. बचत राख्नको लागि बैकमा एक खाता खोल्नु पर्दछ । अध्यक्ष तथा कोषाध्यक्षको सामुहिक रुपमा यो खाता संचालन गर्नु पर्दछ । खातामा जम्मा गरिएको रकम हरेक बैठकमा जानकारी गराउनु पर्दछ ।
६. पहिलो दाश्रो वर्ष सम्म ऋणको राशि बढिमा १०,००० मात्र हुनुपर्दछ । २ वर्ष पछि समितिले ऋण राशि बृद्धि गर्न भोट बाट निर्णय गर्न सक्नेछ । सदस्यहरूले बचत गरेको रेकर्ड हेर्नु पर्दछ । ऋण माग गर्ने सदस्यहरूले कम्तिमा ३ महिना सम्म नियमित बचत गरेको हुनुपर्दछ ।

७. आयमुलक परियोजना जसमा नगद कारोवारको अनुमान छ (जब सम्म कि ऋण आवेदन कुनै पारिवारिक स्वास्थ्यको कारण अथवा कुनै आपत स्थिति कोलागि नभएको होस्) त्यहाँ ऋणको लागि आवेदन माग गरिनु आवश्यक पर्दछ । यो योजनाको जाँच, परिवर्तन - (यदि आवश्यक छ भने) अथवा अनुमोदन अधिकारी वा समुहको कुनै सदस्य द्वारा गरिनुपर्दछ ।
८. यो ऋण को मंजुरी को लागि नियमित समुह को बैठक मा साधारण बहुमत मतदान द्वारा ५०% भन्दा बढि भएको पक्षमा होस् । बैठक मा ६ पदाधिकारी उपस्थित हुन पर्दछ । यदि ऋण कुनै आपतकालीन स्थिति को लागि लिइएको हो भने आगामी बैठकको लागि प्रतिक्षा गर्न सकिनेछैन । त्यस बेला दुई अधिकारी एक सदस्य मिलेर ऋण मंजुरीको निर्णय गर्न सक्दछ ।
९. यदि ऋण को मंजुरी मिलेन भने आवेदकले एक महिना पछि पुन : आवेदन गर्न सक्नेछ ।
१०. समुहको खातामा कम रकम भएको कारण यदि ऋणको आवेदन मंजुर नभएको तर परियोजनाको मंजुर भएकोभए प्रतिक्षाको सुचीमा कम अनुसार जो पहिले आउने उसैले पाउने नियमको आधारमा ऋण मंजुरी हुनुपर्दछ ।
११. यदि कमजोर योजना अथवा अन्य व्यवहारिक प्रस्तावको कारण ऋण अस्वीकार गरिएको हो भने अन्य सदस्यको योजनाको प्रस्तावलाई प्राथमिकता दिन सहायता गर्न सक्दछ ।
१२. ऋण समझौतामा उपर ऋण आवेदक, एक पदाधिकारी अथवा समुदाय को माननीय व्यक्ति वा अधिकारी का साक्षिको रूपमा हुनुपर्दछ । [पृष्ठ 1 9-मा हेर्नुहोस]।
१३. ऋण चुक्ता सुची पत्र तयार गरियोस जसमा ऋण को राशि अथवा फिर्ता को शर्तहरु होस् । (जसमा ऋण बुझाउन शुरु हुनुभन्दा पहिला कुनै पनि प्रकारले ढिलाई वारे) अथवा यसको एक प्रति फोटो कपी, सचिव र आवेदकले राख्नुपर्दछ ।
१४. समुहको बचत खाता बाट ऋणको राशि निकालेर ऋण आवेदकलाई दिनु पर्दछ । यो हस्तान्तरण पछि एक अधिकारी अथवा ऋण आवेदक को हस्ताक्षर लिनु पर्दछ ।
१५. ऋण फिर्ताको लेखा अधिकारीहरु अथवा आवेदकहरु द्वारा राखिनु पर्दछ ।
१६. प्रत्येक महिनाको अन्तिम दिन मा बाँकी राशि मा एक १% ब्याज निर्धारण गरिनेछ, अथवा आगामी महिनाको प्रथम दिन को वाकि राशि को साथ यसलाई जोडिने छ । ब्याज महिनै पछि बाँकी रकम मा जोडिने छ । ऋण को समय मा फिर्ता बाट ब्याज को राशि घट्छ जबकि फिर्तामा ढिलो भएमा यो महिना बाँकी रकममा जोडिने छ।
१७. ऋणीले ऋण फिर्ता नगर्दा समुह को प्रत्येक व्यक्ति मा यसले प्रभावित पर्दछ, अथवा ऋणी समुह प्रति उत्तरदायी हुन्छ । ऋणी त्यस्ता ब्यक्तिलाई भनिन्छ, जसले दुई महिना भन्दा बढि समय सम्म पनि ऋण फिर्ता गरेको हुँदैनन
१८. ऋणीले केही शर्तहरु पनि मान्नु पर्दछ । ऋणको सम्पूर्ण राशि चुक्ता गरेपछि पनि अस्ले तिन महिनाको लागि कुनै पनि प्रकारको ऋण आवेदन गर्न योग्यको रहनेछैन । अथवा कुनै पनि मत दिने अधिकार को प्रयोग गर्न पाउदैन। यदि परियोजना ऋण वा आकस्मिक ऋण को स्थिति मा चार महिना सम्म ऋण फिर्ता गरिएन भने सदस्यको बचत खाता बाट बाँकी भएको रकम जफत गरिनेछ । कुनै रकम बाँकी छ भने त्यो रकम फिर्ता दिइनेछ, अर्थात सदस्यता खारिज गरिनेछ ।
१९. स्थानिय समुदायिक गन्यमान्य अथवा अधिकारीलाई समुहको अस्तित्वको बारेमा जानकारी हुनुपर्दछ, अथवा त्यो सम्झौता मा छाप लगाईनु पर्दछ । यदि यस्ता कुनै मतभेद भएमा समुहले सजिलै प्रकारले समाधान गर्न नसकेमा स्थानिय समुदायको गन्यमान्य वा अधिकारीहरुलाई सहजीकरणको लागि अनुरोध गरियोस् ।

२०.सबै नियमहरु समूह गठन हुनु भन्दा अगाडीने सहमति वा निर्धारित गरिएको हुनुपर्दछ ।

सहकारी को बचत तथा ऋण समूह बिचको समझौता

स्थान ..... ऋण कम संख्या.....मिती.....

मा.....यस बचत समूह बाट.....कामको लागि.....% प्रति महिना ब्याजदर मा

म अनुमोदित कार्यक्रम अनुसार भुक्तानी गर्नेछु र म समूह मेरो प्रगतिको बारेमा सूचित गर्नेछु ।

हस्ताक्षर..... ऋण प्राप्तकर्ताको (पुरा नाम).....

हस्ताक्षर..... ऋण प्राप्तकर्ताको (पुरा नाम).....

हस्ताक्षर.....समूह को अधिकारी (पुरा नाम.).....

हस्ताक्षर.....समूह को सदस्य (पुरा नाम.).....

समुदायको माननिय /अधिकासरीहरुको हस्ताक्षर वा छाप

यो ऋण .....%ब्याजको दरले प्रत्येक महिना पुरा भुक्तान गरिसकेको छ ।

मिती.....

प्राप्तकर्ताको हस्ताक्षर.....

अधिकारीको हस्ताक्षर.....

सहकारीको बचत अर्थात ऋण समुह

ऋण भुक्तान सम्बन्धि सुची पत्र

ऋण दर्ता नं. ....

ऋण प्राप्त गरिएको दिन.....रकम.....

ऋण तिर्नु पर्ने .....NR एक महिना को लागि .....ब्याज ब्याज मा महिना .... प्रति पात्र महिना मा सुरु हुँदै ..... (मिति)

प्राप्तकर्ताको हस्तारक्षर.....

अधिकारीको हस्तारक्षर.....

बाँकी चुक्ताको मिति	वास्तविक चुक्ता मिति	भुक्तान गरिएको मिति	प्राप्त गर्ने समुह अधिकृतको हस्ताक्षर	१% दर मा यस महिनाको ब्याज रकम	बाँकी चुक्ता गर्नुपर्ने रकम

उदाहरण : १ मई २०१३ मा १२,००० रुपैयाँ को ऋण १%प्रति महिनाको दरले दिइएको छ । यो ऋण को भुक्तान ६ महिनामा २०७० रुपैयाँ को मासिक किस्ता बाट बुझाउनु पर्नेछ तथा आखिरी किस्ता २०७४ को हुनेछ । यस प्रकारको रुपमा जम्मा रकम १२४२४ रुपमा हुनेछ ।

महिना	फिर्ता गर्नुपर्ने मिति	वास्तविक चुक्ता मिति	भुक्तान गरिइएको रकम	अधिकारीको हस्ताक्षर	१% दर मा यस महिनाको ब्याज रकम	बाँकी ऋण रकम
१	३१.०५.१३	—	०	—	१२०	१२१२०
२	३०.०६.१३	३०.०६.१३	२०७०	रौब	१२१	१०१७१
३	३१.०७.१३	३१.०७.१३	१५००	रौब	१०२	८७७३
४	३१.०८.१३	३१.०८.१३	२०७०	रौब	८८	६७९१
५	३०.०९.१३	—	०		६८	६८५९
६	३१.१०.१३	३१.१०.१३	२०००	रौब	६९	४९२८

कति पटक भुक्तान नगरिएको अथवा ठिक प्रकारले भुक्तान नभएको कारण ६ महिनाको समभौताको अंतमा केवल ७६४० रुपैयाँ मात्र भुक्तान भएको देखिन्छ । बाकी रकम ब्याज सहित रु ४९२८ रहयो ।